

creдем că P. Olteanu ar fi semnalat acest lucru, ceea ce însă domnia-sa nu face (p. 269). Pe de altă parte, chiar dacă ar exista și s-ar descoperi unul sau câteva cazuri în care scrieri slave din Carpații nordici ar conține acest verb cu sensul sud-slave de «a hrăni», aceasta tot n-ar constitui o probă: nici în sprijinul tezei carpatice asupra protografului, nici în sprijinul tezei sud-slave, căci «împrumuturile din limbile sud-slave erau destul de obișnuite în limba rusă literară a secolului al XV-lea»¹.

dukat. Autorul tezei carpatice scrie: «este un termen tehnic curent în slava de apus, în sirbo-croată, în rusa carpatică, în Muntenia, dar neobișnuit în velicorusă» (p. 252). La rândul său, prof. P. P. Panaitescu (*Cronicle...*, p. 198) enumeră acest cuvânt printre elementele sud-slave «risipite în textul rusec», care ar arăta că acesta ar fi «transpus în rusește de cineva, un copist ulterior, care a folosit un text scris mai înainte în slava meridională...» (*ibid.*). La această părere subscrie și A. Balotă (*recenz. cit.*, p. 95, pct. 24 e). Dar, prezența acestui termen în textul slav al lui Eufrosin nu arată implicit că protograful n-ar fi fost redactat în rusește, căci, se pune întrebarea: cum ar fi putut oare să spună în velicorusă monedei străine *dukat* fie Kurișin, fie alt călător rus prin Ungaria lui Matei Corvin? Singura posibilitate era preluarea termenului *tale quale*, așa cum au fost și aveau să fie preluați, în diverse epoci, termeni ca *драхма*, *форшт*, *доллар*, *лев* etc. Să ne amintim, în legătură cu aceasta, și de comentariul lui Ioan Bogdan, care, vorbind despre *dukat* «galben» și *mila* «milă» («unitate de lungime» din manuscrisul Rumeanțev), scria: «... și un rus de la Moscova putea să întrebuițeze aceste două cuvinte după ce venise în atingere cu Apusul și le auzise, mai ales dacă voia să fie credincios celor auzite»².

kapa. «Cuvântul — scrie P. Olteanu — trebuie să fi existat și în slava din Carpați și de la noi, din care au pătruns în PT și alți termeni tehnici» (p. 251). E vorba, așadar numai de o presupunere, căci domnia-sa nu face trimiteri la vreo scriere anumită în slavona carpatică, sau la vreun grai popular ucrainean din Carpații nordici, în care să se fi folosit cindva, sau să se folosească astăzi termenul *kapa* «fes». Observăm, în schimb, lucru care i-a scăpat autorului tezei carpatice, că în velicorusă există cuvântul *kána* «șapcă» cu diminutivele *kánka* și *kánovka* (*Dal*, II, 86). E greu de stabilit cât de vechi este acest cuvânt în graiurile rusești. Să admitem însă că în jumătatea a doua a secolului al XV-lea, când a fost redactat protograful, el încă nu era cunoscut în Rusia. Orice călător velicorus în Ungaria l-ar fi putut auzi de la știutorii de slavonă mediobulgară sau mediosîrbă și comunica apoi, oral sau în scris, în limba rusă, compatrioților săi, ca pe un termen *etnografic*. Așa a făcut, cam în aceeași perioadă, vestitul călător rus prin India Afanasi Nikitin, la care întîlnim, în *Călătoria...*, o mulțime de cuvinte anterior necunoscute în Rusia, denumind realități specifice locurilor pe care le-a văzut. Pe de altă parte, observăm că M. Vasmer (*lucr. cit.*, I, 521) postulează existența în limba rusă veche a unui cuvânt **kapa* «Kappe», «Mütze» pe baza termenului *nakapka* «Kopfbedeckung der Frauen», atestat într-un document rusec din 1499 și în unul din 1503. *Kapa* există, cu același sens, și în ucraineană (*Hrinčenko*, II, 216). M. Vasmer presupune că a pătruns din polonă (*kapa*), unde provine din lat. *kappa* (*ibid.*).

Cu atât mai neverosimilă este presupunerea lui N. Smochină că acest cuvânt ar proveni din limba română³.

pristav. Referindu-se la acest cuvânt din *Povestiri*, P. Olteanu scrie: «e folosit în *Registrul de la Oradea*, cu sensul său vechi, juridic, care se păstrează și în rusă ca arhaism». Referirea la *Registrul de la Oradea* este de prisos, de vreme ce termenul e cunoscut la finele secolului al XV-lea în velicorusă, cu exact același sens juridic ca și în povestirile despre Vlad Țepeș: «persoană oficială numită pentru aducerea inculpatului în fața instanței» (*Srezn.*, II, 1458, cu ilustrări din *Codul de legi din anul 1497* al marelui cneaz Ivan al III-lea Vasilevici).

siromach. «În limba rusă veche — scrie P. Olteanu — cuvântul nu era bine cunoscut, pentru că în versiunile de mai târziu este explicat prin parafrază, ca în manuscrisul Rumeanțev, sau este înlocuit cu *bednjak*, *golenkoj*» (p. 254). Atragem însă atenția că în graiurile velicoruse există, totuși, cuvântul *сиромáха*, nu numai cu sensul de «orfan», ci și cu acela de «om sărac», «pălmaș», exact ca în *Povestirile slave despre Vlad Țepeș* (*Dal*, IV, 188). În afară de aceasta, cuvântul *сиромáха* «om sărac», «om nevoiaș» e bine cunoscut atât în graiurile populare ucrainene, cât și în limba ucraineană literară (*Hrinčenko*, IV, 128). De aceea, nouă ni se pare că nu este atât de sigur cât s-a afirmat (v. prof. P. P. Panaitescu, *Cronicle...*, 198) că *siromach* ar fi neapărat un vestigiu de limbă sud-slavă în manuscrisul lui Eufrosin. Cu atât mai mult nu poate fi utilizat acest cuvânt în sprijinul tezei carpatice asupra *Povestirilor*.

¹ *Ibid.*

² Ioan Bogdan, *lucr. cit.*, p. 120—121.

³ N. P. Smochină, *Elemente românești în Narațiunile slave asupra lui Vlad Țepeș în «Moldova Nouă», Iași, V (1939), nr. 5, p. 127.*